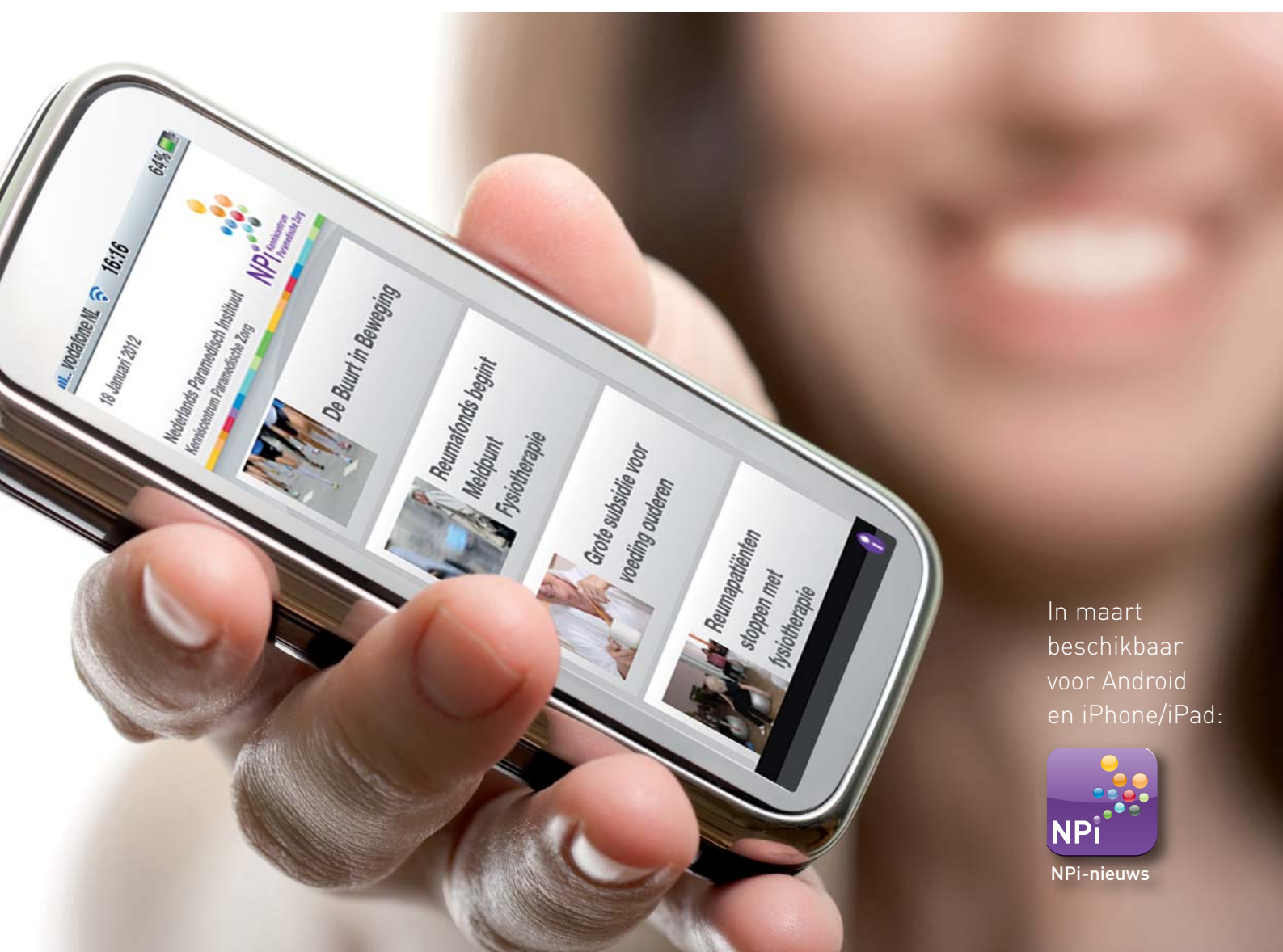

ISSUE

In maart beschikbaar voor Android en iPhone/iPad:

KIJK OOK OP WWW.PARAMEDISCH.ORG

2

De NPi-service thema-experts

3

Het NPi: Kennis in beweging

8

Nieuwe leerlijn 'Stressgerelateerde klachten'

10

An app a day keeps the doctor away

13

'Motivational interviewing'

14

Nieuw in het NPi-scholingsaanbod

De NPi-service thema-experts

Dhr. L. (Léon) Gardien
Bedrijfsfysiotherapeut
Directeur Gardien
Bedrijfsfysiotherapie

ARBEID EN BEDRIJF

Dr. Y.F. (Yvonne) Heerkens
Programmameerder NPi
Lector Arbeid en Gezondheid
bij de Hogeschool van
Arnhem en Nijmegen

**Prof. dr. M.W.G. (Ria)
Nijhuis-van der Sanden**
Hoogleraar Paramedische
Wetenschappen
UMC St Radboud te
Nijmegen

KINDEREN

Dhr. R. (Ruud) Wong Chung
Kinderfysiotherapeut
Cursusleider / docent NPi
Revalidatiecentrum
De Trappenberg te Almere

**Prof. dr. C.P. (Cees) van
der Schans**
Hoogleraar
Revalidatiegeneeskunde
UMC/RU Groningen

OUDEREN

Dr. J.S.M. (Hans) Hobbelen
Projectleider, senior weten-
schappelijk onderzoeker NPi
Lector 'Healthy lifestyle,
Ageing and Health Care'
Hanzehogeschool Groningen

**Mw. F.E.H. (Francien)
Nijman-du Bois**
Fysiotherapeut
Cursusleider / docent NPi
Pelvicum Fysiotherapie
Groningen

BEKKENPROBLEMATIEK

Drs. A.T.M. (No)l Bernardas
Arts, fysioloog. Cursusleider /
docent NPi Docent Hogeschool
van Arnhem en Nijmegen
Promovendus
Bekkenfysiotherapie

Dhr. L.H.A. (Leo) Hagenaars
Fysiotherapeut
Cursusleider / docent NPi
Docent opleiding
Fysiotherapie Hogeschool
Rotterdam

MUSCULOSKELETAAI

Dhr. J.M. (John) Bos MSc
Fysiotherapeut
Cursusleider / docent NPi
Docent opleiding
Fysiotherapie Hogeschool
Rotterdam

Dhr. J. (Jos) Halfens
Fysiotherapeut
Cursusleider / docent NPi
Fysiotherapeut Adelante
Zorggroep te Hoensbroek

NEUROLOGIE

Prof. dr. G. (Gert) Kwakkel
Hoogleraar Neurorevalidatie
VUMC te Amsterdam en
UMC te Utrecht

Prof. dr. H. (Rik) Gosselink
Buitengewoon Hoogleraar,
faculteit Bewegings- en
Revalidatiewetenschappen
Cursusleider / docent NPi
Afdeling Cardiovasculaire
en Respiratoire Revalidatie
KU Leuven in België

HART, VAAT EN LONGEN

Drs. S.J.M. (Sandra) Verhagen
Fysiotherapeut,
bewegingswetenschapper
Docent NPi
St. Antonius Ziekenhuis te
Nieuwegein

Dhr. R. (Rik) van Hooff
Hoofd afdeling
fysio-/ergotherapie
Cursusleider / docent NPi
Bronovo ziekenhuis te
Den Haag

INTRAMURAAL

Dhr. W.J. (Bill) Paterson
Fysiotherapeut
Cursusleider / docent NPi
Erasmus MC te Rotterdam

Dhr. I.J.R. (Igor) Tak MSc
Fysiotherapeut
Cursusleider / docent NPi
Praktijk voor fysiotherapie
Utrecht Oost
Opleidingscoördinator
Masteropleiding Physical
Therapy in Sports (MPTS)

SPORTGEZONDHEIDSZORG

Drs. M.W.A. (Tinus) Jongert
Lector Innovatieve
Bewegestimulering en Sport,
De Haagse Hogeschool
Directeur NPi

Dr. J.H.P. (Han) Houdijk
Universitair docent Faculteit der
Bewegingswetenschappen
Vrije Universiteit Amsterdam
Hoofd bewegingslaboratorium
Revalidatiecentrum Heliomare
Wijk aan Zee

Dhr. H.J. (Hans) Bult
Fysiotherapeut
Opleidingscoördinator
Masteropleiding Physical
Therapy in Sports (MPTS)
NPi

Dhr. T. (Tom) Zee
Fysiotherapeut
Cursusleider / docent NPi
Fysiotherapiepraktijk
De Behandelbank in
Arnhem

LYMFLOGIE EN ONCOLOGIE

Drs. M.M. (Martijn) Stuiver
Fysiotherapeut en klinisch
epidemioloog
Cursusleider / docent NPi
Ned. Kanker Inst. - Antoni
van Leeuwenhoek Ziekenhuis
te Amsterdam

**Dr. M.W. (Miriam) van
Ittersum**
Docent opleiding
Fysiotherapie aan de
Hanzehogeschool
Groningen

PSYCHOSOMATIEK

Prof. dr. E. (Erik) Peper
Hoogleraar aan de SFSU,
Institute for Holistic Health Studies,
Department of Health Education
Cursusleider / docent NPi
San Francisco State University, USA

Zie ook: www.npiservice.nl

Het NPi: Kennis in beweging

TINUS JONGERT

Directeur NPi en lector
Innovatieve beweegstimulering
en Sport

Het NPi biedt u ondersteuning om op een relatief eenvoudige wijze uw kennis 'up-to-date' te houden. Daarnaast investeert het NPi jaarlijks in innovaties. Voorbeelden hiervan zijn de NPi-service en een NPi-app om geïnformeerd te blijven over recent nieuws op paramedisch gebied. In dit artikel staan we kort stil bij deze innovaties.

De NPi-service: Maatwerk in blijven

De NPi-service is een nieuwe dienst om op een eenvoudige manier bij te blijven op het gebied van relevante wetenschappelijke publicaties. Er zijn twee versies, een gratis versie en een betaalde versie. De gratis versie is vergelijkbaar met de oude CursistenService. U ontvangt per gekozen thema achtmaal per jaar een Nederlandstalige samenvatting van een wetenschappelijk artikel en tevens de dag- en weekbladattendingen alsmede andere wetenswaardigheden op dat desbetreffende terrein. Naast de bestaande en succesvolle gratis versie wordt per 13 januari 2012 ook een uitgebreide pro-versie aangeboden. Deze betaalde dienst omvat naast de informatie uit de gratis versie tevens:

- Per themamail twee extra Nederlandse samenvattingen van wetenschappelijke artikelen
- Per themamail praktische vertaalslagen vanuit de literatuur naar de praktijk in nauwe samenspraak met de thema-experts

Voor u ligt het eerste nummer van de Issue van 2012. Alle medewerkers van het NPi wensen u een voorspoedig jaar toe. We hopen dat de crisis en de strubbelingen op de financiële markten in 2012 een minder grote impact zullen hebben dan in 2011. In het afgelopen jaar zijn bezuinigingen ingezet die ook (de vergoedingen voor) de paramedische zorg raken. In een kenniseconomie, zoals Nederland die heeft, is het belangrijk om, juist in economisch moeilijke tijden, vanuit een sterke kennispositie te opereren. Het NPi kan u hierin ondersteunen. De missie van het NPi is het verder professionaliseren van fysiotherapeuten, oefentherapeuten, ergotherapeuten en andere (paramedische) beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg.

- Een jaarlijkse live-internetsessie per thema met updates van het afgelopen jaar door een thema-expert
- Jaarlijkse geaccrediteerde e-learning activiteit per thema gekoppeld aan enkele relevante full text artikelen.

In het artikel van Sylvia van den Heuvel verderop in deze Issue wordt nader ingegaan op de inhoud van de NPi-service; hierin wordt een voorbeeld referaat uitgewerkt inclusief de praktische vertaalslag.

Kortom, met de NPi-service ontvangt u achtmaal per jaar op 11 thema's een jaarlijkse update van wetenschappelijke publicaties die u op een presenteerblaadje aangeboden wordt. Per thema werken we samen met thema-experts die een belangrijke rol spelen bij het selecteren van literatuur en het toepasbaar maken van recente wetenschappelijke informatie. Ook zullen zij u jaarlijks een update geven via internet over actuele ontwikkelingen. Met veel trots kunnen wij aan u bekendmaken welke thema-experts medewerking verlenen aan de NPi-service (zie pagina 2).

De eerste themamails van de NPi-service zullen eind februari verschijnen. U kunt zich voor zowel de gratis versie als de pro-versie aanmelden via de link www.npiservice.nl.

De volgende specialisten verenigingen hebben een collectief abonnement genomen op de pro-versie van de NPi-Service

NVFG Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie in de Geriatrie: NPi-service Ouderen

VHVL Vereniging voor Hart-, Vaat- en Longfysiotherapie: NPi-service Hart, vaat en longen

NVFL Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie binnen de Lymfologie: NPi-service Lymfologie en oncologie
Het NPi verwacht in 2012 te starten met ongeveer 5.000 abonnees voor de NPi-service.

NPi-app

Naast de NPi-service heeft het NPi ook de dag- en weekbladattendingen, het belangrijkste relevante nieuws op gebied van fysio-/oefentherapie uit de dag- en weekbladen, in een nieuwe vorm gegoten. Er zijn apps ontwikkeld voor zowel de iPhone, de iPad, de Android Smartphone en de Android Tablet. Hiermee blijft u nog gemakkelijker op de hoogte van de laatste berichten. Deze nieuwe NPi-nieuws app is vanaf maart beschikbaar.

Het NPi zal ook in 2012 blijven innoveren om kennis te ontsluiten. Het NPi is bezig met de ontwikkeling van een wetenschapsloket waar fysiotherapeuten terecht kunnen met vragen over fragiele ouderen. Het NPi werkt hard aan innovaties gericht op het verder professionaliseren. Ons motto luidt dan ook 'kennis in beweging'.

ARBEID EN BEDRIJF

SYLVIA VAN DEN HEUVEL
informatiespecialist

Zoals u wellicht heeft gelezen is de CursistenService in 2012 getransformeerd in de NPi-service. Naar aanleiding van de NPi-enquête van april 2011 zijn twee thema's toegevoegd te weten 'Intramuraal' en 'Arbeid en bedrijf'. Wij geven u hierbij alvast een voorproefje van de informatie die u kunt verwachten bij het thema 'Arbeid en bedrijf'.

Thema-experts

De thema-experts voor dit thema zijn Léon Gardien van Gardien Bedrijfsfysiotherapie en Yvonne Heerkens, lector Arbeid en Gezondheid bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Zij zijn betrokken bij de keuze van de artikelen en maken om beurten bij de referaten een praktische vertaalslag, zodat u snel kunt zien wat u met de resultaten uit wetenschappelijke literatuur in de praktijk kunt doen.

Onderwerpen

De onderwerpen die u kunt verwachten bij dit thema zijn onder meer arbeidsfysiotherapie, bedrijfsfysiotherapie, ergonomie, arbeidsrelevante klachten, CANS, arbeidsbelastbaarheid, werkvermogen, re-integratie en tillen.

U kunt zich inschrijven voor de NPi-service via www.npiservice.nl

Hiernaast volgt een voorbeeld van een referaat met een praktische vertaalslag van Yvonne Heerkens.

NPi-service

ARBEID EN BEDRIJF

Jrg. 1 (2012) nr. 0 (1 januari)

Evidence-based practice attending van de NPi-Service, een initiatief van het Nederlands Paramedisch Instituut

EBP-ATTENDERING

Uit relevante internationale wetenschappelijke tijdschrift-artikelen wordt een artikel geselecteerd op relevantie voor de praktijk, en samengevat in het Nederlands.

In deze NPi-service 'Arbeid en bedrijf' heeft thema-expert dr. Yvonne F. Heerkens, lector Arbeid en Gezondheid bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, de referaten aangevuld met vertaalslagen naar de praktijk.

NPi-SERVICE

Er zijn elf verschillende thema's, die elk achtmaal per jaar verschijnen:

- Arbeid en bedrijf (nieuw)
- Bekkenproblematiek
- Hart, vaat en longen
- Intramuraal (nieuw)
- Kinderen
- Lymfologie en oncologie
- Musculoskeletaal
- Neurologie
- Psychosomatiek
- Sportgezondheidszorg
- Ouderen

Aanmelden?
Npi-service.nl

WEL OEFENINGEN OP HET WERK VOORSCHRIJVEN, MAAR EEN BEZOEK AAN DE WERKPLEK BRENGEN WORDT NOG TE WEINIG GEDAAN

Pincus T, Greenwood L, McHarg E.
Advising people with back pain to take time off work : a survey examining the role of private musculoskeletal practitioners in the UK. *Pain* 2011; 152(12): 2813-2818 ^[1]

Lage rugklachten zijn een economisch probleem door ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en behandelkosten. In Groot-Brittannië staat rugpijn op de tweede plaats als oorzaak van werkverzuim en zijn naast de huisarts vooral de fysiotherapeut, chiropractor en osteopaat betrokken bij de eerstelijnszorg aan mensen met rugklachten. Richtlijnen raden zorgverleners aan om mensen met rugklachten te adviseren om actief te blijven en het werk te hervatten. Maar uit onderzoek blijkt dat zorgverleners dat nog maar met mate doen. De overtuigingen van zorgverleners zelf ten aanzien van werkhervatting spelen hierbij een rol. In dit onderzoek is nagegaan welke overtuigingen osteopaten, chiropractors en fysiotherapeuten werkzaam in de eerstelijnszorg hebben over werkhervatting, wat zij in de praktijk doen met betrekking tot werk en of zij daarin onderling verschillen.

ONDERZOEK

Dit is een inventariserend onderzoek. In de periode januari tot juni 2010 is per post een vragenlijst verstuurd aan 900 eerstelijnszorgverleners in Schotland, Wales en Engeland. Adressen van 300 osteopaten en 300 chiropractors zijn verkregen uit registers van beroepsbeoefenaren met een particuliere praktijk. De adressen van 300 fysiotherapeuten, die in Groot-Brittannië meestal in dienst zijn van de *National Health Service* (NHS), zijn verkregen uit een register van adverterende fysiotherapeuten met een particuliere praktijk.

Na zes weken is een herinnering gestuurd. De verwachting was een respons van ongeveer 30%.

VRAGENLIJST

De vragenlijst bestond uit vier onderdelen.

- Deel 1 vraagt naar algemene informatie over de zorgverlener (leeftijd van zorgverlener, geslacht, werkervaring en het aantal mensen met rugklachten, dat zij gemiddeld per week zien).
- Deel 2 vraagt naar werkgerelateerd gedrag van de zorgverlener. Daarin zijn vier onderdelen onderscheiden: het bezoeken van de werkplek, het

[1] www.painjournalonline.com/article/S0304-3959%2811%2900549-5/abstract

afgeven van een arbeidsongeschiktheidsverklaring, het doen van een aanbeveling om het werk voor een korte periode te verzuimen en het voorschrijven van oefeningen.

- In deel 3 wordt de 'Attitudes to Back pain Scale' – *musculoskeletal practitioners* (ABS-mp) ingevuld, een vragenlijst naar de relatie tussen de instelling van zorgverleners ten aanzien van rugklachten en hun werkgerelateerd gedrag.
- Deel 4 – de 'work-related beliefs questionnaire' - vraagt naar werkgerelateerde overtuigingen. Het bestaat uit 28 stellingen met een 7-punts beoordelingsschaal (van 'volledig mee eens' tot 'volledig mee oneens'). Het gaat om stellingen rond het nut c.q. het risico van werk voor gezondheid in het algemeen en rugpijn in het bijzonder (zoals: "In bijna alle gevallen van lage rugklachten dragen werkgerelateerde factoren bij aan het probleem"), de rol van de zorgverlener bij werkgerelateerde klachten (zoals: "De terugkeer naar werk is niet mijn primaire taak als zorgverlener"); de noodzaak voor werknemers om een periode van rust in te lassen (bijvoorbeeld: "Een korte onderbreking van werk kan verergering van klachten voorkomen") en de bereidheid van werkgevers om werknemers met rugpijn te helpen (zoals: "Weinig werkgevers staan positief t.o.v. de noden van mijn patiënten").

Er is een factoranalyse uitgevoerd van deze vragenlijst.

RESULTATEN

In totaal zijn 351 van de 900 vragenlijsten geretourneerd (respons 39%), waaronder 126 van osteopaten (36%), 112 van chiropractors (32%) en 113 van fysiotherapeuten (32%). Veertien vragenlijsten zijn niet in de analyse meegenomen omdat meer dan twee antwoorden ontbraken.

De respondenten waren tussen 30 en 50 jaar oud en er waren ongeveer evenveel vrouwen als mannen bij zowel de osteopaten als de chiropractors. Bij de fysiotherapeuten was 75% vrouw.

De meerderheid van de respondenten (70%) bezocht nooit de werkplek, het voorschrijven van oefeningen die in het werk kunnen worden geïntegreerd komt veel voor (83%), het adviseren om werk te verzuimen voor een korte periode wordt ook vaak gedaan (80% wel eens en 13% vaak of altijd). Bij het vergelijken van de groepen blijkt de groep fysiotherapeuten de werkplek vaker te bezoeken, osteopaten geven vaker arbeidsongeschiktheidsverklaringen af, 95% van de fysiotherapeuten geeft oefeningen, vergeleken met 70% van de osteopaten en 81% van de chiropractors. Er is geen verschil tussen de groepen in de manier waarin zij werknemers adviseren om te verzuimen.

De factoranalyse van de 'work-related beliefs questionnaire' heeft geresulteerd in een nieuwe vragenlijst, de ABS-WORK, met vier subschalen: voordeel van blijven werken met rugklachten, instelling van de werkgever ten aanzien van terugkeer in werk, directe communicatie met werknemers en verergering van klachten door werk.

Fysiotherapeuten bekrachtigen het voordeel van werken significant meer dan osteopaten en chiropractors. Fysiotherapeuten zijn het minder vaak eens met de stelling dat werk de oorzaak is van de klachten of dat werk de klachten kan verergeren. Voor de andere twee subschalen was er geen verschil tussen de beroepsgroepen.

Er is gekeken naar de correlatie tussen de ABS-mp en de ABS-WORK. Er zijn

significante maar zwakke relaties ($r=0, 1-0,23$) gevonden. Zorgverleners die werkverzuim adviseren zien het voordeel van blijven werken niet ($r=-0,16$) en staan meer achter een biomedische verklaring van rugklachten ($r=0,15$). Zorgverleners die de werkplek vaker bezoeken limiteren het aantal sessies ($r=0, 17$). Zorgverleners die oefeningen voorschrijven zien als belangrijkste doel van hun behandeling het reactiveren van patiënten ($r=0,16$).

CONCLUSIE

In Groot-Brittannië zien veel praktici met een particuliere praktijk geen directe rol voor zichzelf in het verminderen van werkverzuim door lage rugklachten. Veel praktici denken dat werk de klachten kan veroorzaken en verergeren en geven regelmatig het advies het werk voor korte tijd te verzuimen. Direct contact met werkgevers of een bezoek aan de werkplek is zeldzaam.

VERTAALSLAG NAAR DE PRAKTIJK

Ondanks de richtlijnen waarin staat dat werknemers met rugklachten geactiveerd moeten worden en aangemoedigd om aan het werk te blijven, zijn blijkbaar veel Engelse fysiotherapeuten van oordeel dat een tijdje rust, zeker voor een aantal patiënten, nuttig kan zijn. De hier nog niet beantwoorde vraag is of dat advies samenhangt met bijvoorbeeld de aard van het werk, de ernst van de rugpijn en met persoonlijke factoren.

De vraag is of Nederlandse fysiotherapeuten anders handelen dan hun Engelse collega's. In hoeverre zijn regulier opgeleide fysiotherapeuten (dus niet de arbeids- en de bedrijfsfysiotherapeuten) in staat om op een goede manier advies te geven over het al dan niet aan het werk blijven c.q. weer aan het werk gaan. Fysiotherapeuten die adviezen hieromtrent geven, moeten zich realiseren dat als patiënten van meerdere zorgverleners advies krijgen over al dan niet aan het werk gaan/blijven, zij de neiging zullen hebben te luisteren naar de zorgverlener die een advies geeft dat het best past bij de denkbeelden van de patiënt zelf. Mijns inziens moet je als fysiotherapeut voorzichtig zijn met het geven van adviezen rond het verzuimen van het werk. Afstemmen met meer in werk gespecialiseerde zorgverleners of het overlaten van dit advies aan deze zorgverleners, is wellicht de beste strategie.

dr. Yvonne F. Heerkes
lector Arbeid en Gezondheid (HAN)

© 2012 Nederlands Paramedisch Instituut
Postbus 1161, 3800 BD Amersfoort

INTERNATIONAAL CONGRES

Het '1 Congreso Internacional de Fisioterapia e Investigacion' in Sevilla

YVONNE HEERKENS
programmaleider NPI

Van 11 tot 13 november 2011 werd in Sevilla (Spanje) het 1e internationale congres georganiseerd van het Illustre Colegio Profesional de Fisioterapeutas de Andalucía (www.colfisio.org). Een mooie gelegenheid om eens te zien hoe de fysiotherapie in Spanje ervoor staat.

In tegenstelling tot in Nederland is fysiotherapie in Spanje een universitaire studie. Op dit moment wordt er hard gewerkt om het niveau van de fysiotherapie in overeenstemming te brengen met de eisen van de ENPHE (European Network of Physiotherapy in Higher Education) en om de eisen voor een PhD aan te scherpen. Op de website van ENPHE staan de 26 universiteiten waar je in Spanje fysiotherapie kunt studeren (www.enphe.org/spain). De beroepsvereniging (Asociación Española de Fisioterapeutas (A.E.F.)) heeft een andere positie dan de KNGF. De meeste fysiotherapeuten zijn lid van de regionale fysiotherapieverbanden zoals die van Andalusië.

Er waren op het congres zo'n 450 fysiotherapeuten uit heel Spanje aanwezig. Naast een groot aantal Spaanse sprekers, waren vijf buitenlandse gasten uitgenodigd om een verhaal te houden. Op de openingsavond op 11 november vertelde Shirley Sahrman (USA) over 'movement impairment syndromes'. Shirley heeft twee boeken over dat onderwerp geschreven en hield een

gedreven verhaal over de rol van de heup bij 'movement impairment syndromes of the lumbar spine'. Op vrijdagochtend mocht ik een verhaal houden over het gebruik van de ICF in de Nederlandse fysiotherapie, het verschil tussen het medische, het sociale en het biopsychosociale model van 'disability', en over het concept fysiotherapeutische diagnose.

's Middags hield Raija Kuisma, voorzitter van de ENPHE een verhaal over de ontwikkeling van het fysiotherapie onderwijs in Europa (New skills for new jobs in the new Europe). Haar pleidooi voor 'Life Long Learning' was aan het eind een pleidooi voor 'Life Long Lover of Learning'. Natuurlijk kwam voor haar de vraag hoe de Spaanse fysiotherapie er voor staat. Volgens Raija is er de laatste jaren hard gewerkt om de fysiotherapie in Spanje beter op de kaart te zetten en loopt het niveau nu aardig in de pas met het niveau van de rest van de Europese landen. Na haar kwam Carol Courtney (USA) met een verhaal getiteld: Functional instability and neurophysiologic changes following anterior cruciate ligament injury. Op de laatste (zondag!) ochtend van het congres sprak Michael Shacklock (Australië) over Clinical neurodynamics: origins and advances (niet bijgewoond).

Tot mijn verrassing spreken veel Spaanse fysiotherapeuten geen Engels; dat betekende dat alle Engelse lezingen simultaan werden vertaald in het Spaans en dat de Spaanse sprekers allemaal hun verhaal in het Spaans hielden. Gelukkig werden voor de buitenlandse gasten de Spaanse lezingen in het Engels vertaald. Er was een aantal sessies waarin mensen

6-7 minuten kregen om uit te leggen wat ze in hun masteronderzoek of PhD hadden gedaan en daarna werden ze ook echt afgekappt. Met vaak meer dan 20 sheets in het Spaans per lezing en 8-10 verhalen achter elkaar was dat behoorlijk inspannend. Mijn indruk van de ontwikkelingen binnen de Spaanse fysiotherapie, uitgaande van wat ik op het congres heb gehoord, is dat ze deels met dezelfde zaken bezig zijn als de Nederlandse fysiotherapie (meetinstrumenten, nieuwe media (apps), e-learning, kosteneffectiviteit), maar dat er nog wel meer lijkt te worden gewerkt op het niveau van stoornissen (veel over pijn, longproblemen, gang). Verder lijkt fysische therapie in engere zin (electrotherapie, ultrageluid, iontoforese) een belangrijker rol te spelen dan in Nederland en is er (nog) niet zo veel belangstelling voor bijvoorbeeld het werken met richtlijnen.

Alles bij elkaar een congres om met genoeg op terug te kijken: Sevilla is een prachtige stad en de buitenlandse gasten zijn zeer gastvrij onthaald. Mooi hotel, heerlijk eten, en uitermate vriendelijke en behulpzame mensen die echt alles deden om het ons naar de zin te maken.

COMPUTERGAME JUF-IN-A-BOX

Computergame Juf-in-a-Box helpt kinderen bij het oefenen van de motoriek van het schrijven

TINUS JONGERT

Directeur NPI en lector
Innovatieve bewegestimulering
en Sport

Motorische problemen komen relatief veel voor bij basisschoolkinderen. Fysiotherapeuten leveren een belangrijke bijdrage aan de behandeling hiervan. Daarnaast vormen schrijfproblemen een relatief belangrijke verwijsreden voor kinderen voor een fysiotherapeutische behandeling. Eén op de vier leerlingen in het basisonderwijs heeft moeite met schrijven. Op basisscholen wordt te weinig tijd besteed aan het trainen van de schrijfmotoriek. Vakdocenten hebben het te druk en bovendien beschikken zij niet over de juiste kennis en competenties. De oefentijd, het krijgen van goede en directe feedback in combinatie met de juiste oefeningen zijn van groot belang voor een goed resultaat. Juf-in-a-Box is op initiatief van TNO ontwikkeld in samenwerking met experts op het gebied van kinderfysiotherapie. Ad van Tuijl (Avans Hogeschool) ontwikkelde samen met de gamedesigners de oefeningen. Tinus Jongert (lector en directeur van het NPI), leverde advies in de beginfase van het project. Het NPI probeert via het lectoraat een directe bijdrage te leveren aan innovatieve games en vormen van bewegestimulering. Ranj is een bedrijf waarmee in verschillende projecten wordt samengewerkt. Juf-in-a-Box benadert schrijfles op een speelse en leerzame manier. De game is geschikt voor kinderen vanaf vier jaar, dus ook voor kinderen die nog niet kunnen lezen. Kinderen spelen de game met een digitale pen op een plat scherm dat is ingebouwd in een klassiek schooltafeltje. Het systeem meet en analyseert de acties van het kind continu en stuurt op basis hiervan bij. De game corrigeert op nauwkeurigheid, vloeierigheid, consistentie (lijken de bewegingen genoeg op elkaar) en validatie van de bewe-

gingen (is de beweging dat wat er gevraagd wordt).

Het spel verenigt de uitdaging, de feedback en het plezier van computergames met een wetenschappelijk verantwoorde leer methode.

In het spel is het kind de baas over een merkwaardige dierentuin vol monsters die verzorgd moeten worden. Om dit te doen moeten de kinderen allerlei vormen tekenen die passen in de schrijfmethode. Binnen de oefeningen is er een opbouw conform de neuromotor task training. Hierbij worden eerst neuromotorische schrijfvoorwaarden getraind en vervolgens worden de basishalen en de halenreeksen getraind. Binnen de games sturen de animaties de schrijfbewegingen, deze zijn hierdoor spontaner. In termen van motorisch leren: het impliciete leren wordt hierdoor getraind.

Verbeteringen in de gezondheidszorg tegen acceptabele kosten

Het spel voor kinderen is genomineerd tijdens de conferentie 'Games for Health'. Tijdens dit congres is een nieuwe internationale award ingesteld om de voortgang op dit gebied in de schijnwerpers te zetten. De jury vond bij Juf-in-a-Box de combinatie van training, zowel educatief als therapeutisch, met 'fun' vernieuwend: "De game onderscheidt zich door nieuwe toepassingsgebieden op te zoeken en zo de grenzen te verleggen voor het gebruik van games. Het toont de mogelijkheden die er zijn om verbeteringen in de gezondheidszorg te realiseren tegen acceptabele kosten."

Serious games per definitie maatwerk

Ranj directeur Michaël Bas: "Deze prijs is

Het Rotterdamse gamingbedrijf Ranj heeft in november 2011 met de serious game Juf-in-a-Box de Games for Health Europe Award in de wacht gesleept. De educatieve 'health game' is gebaseerd op de neuromotor task training en helpt jonge kinderen fijne motoriek en schrijven te trainen. In dit artikel kunt u kennismaken met een game die voor fysiotherapeuten ondersteunend kan werken.

voor ons de ultieme erkenning op een terrein waar we ons nadrukkelijk op richten. Het belooft onze inzet om samen met de specialisten op het vakgebied een game te ontwikkelen die echt werkt én leuk is om te spelen. Eerder maakten we een game voor jonge kinderen met diabetes type 1 en een game die helpt te leren omgaan met autisme". Michaël Bas: "De toepassingen binnen de zorg zijn legio en écht zinvol, een aspect dat erg telt voor mij. De grote kracht is dat mensen zich door een game laten meeslepen. Ze laten natuurlijk gedrag zien, nemen met plezier informatie tot zich en voeren al spelend allerlei 'vervelende' taken en oefeningen uit. Het kenmerkende en mooie van serious games is dat ze adaptief zijn, per definitie dus maatwerk. Het spel reageert op de speler, biedt oefeningen op zijn niveau en dat motiveert. Het ondersteunt de trainee én de trainer!"

Juf-in-a-Box een mooi voorbeeld van een computergame die op basis van beroepsinhoudelijke kennis is ontwikkeld en die een ondersteuning kan bieden voor fysiotherapie. Voor nadere informatie kunt u een video-interview met Ad van Tuijl bekijken: <http://www.youtube.com/watch?v=coB2FVGMKXo>

STRESSGERELATEERDE KLACHTEN

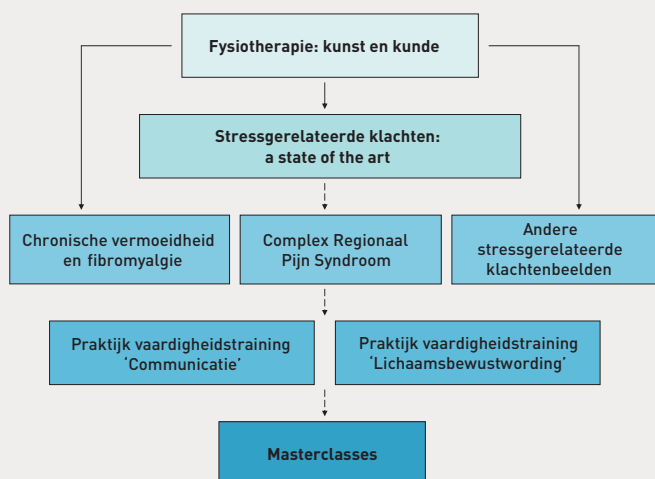
Nieuwe leerlijn binnen het NPi-scholingsaanbod

MICHAEL SCHERMER
coördinator
deskundigheidsbevordering

Binnen het scholingsaanbod van het NPi wordt momenteel een nieuwe leerlijn 'Stressgerelateerde klachten' ontwikkeld. Deze leerlijn is bedoeld voor fysiotherapeuten die hun competentie om cliënten met stressgerelateerde klachten behulpzaam te zijn op een hoger niveau willen brengen. In de leerlijn zijn de cursussen in een logische volgorde geplaatst vanuit een didactisch perspectief:

1. Cursus 'Fysiotherapie: kunst en kunde'
2. Cursus 'Stressgerelateerde klachten: a state of the art'
3. Cursussen over patiëntengroepen met stressgerelateerde klachten (Chronische vermoeidheid en fibromyalgie, Complex Regionaal Pijn Syndroom, etc.)
4. Cursussen 'Praktijk vaardigheidstraining Communicatie'
5. Cursussen 'Praktijk vaardigheidstraining Lichaamsbewustwording'
6. Masterclasses door experts op dit terrein.

Deze leerlijn geeft een aanbevolen leerroute weer. Op basis van eigen inzicht en individuele leerbehoefte bepaalt men zelf waar men insteekt in de leerlijn. Om in te kunnen schrijven voor de cursus 'Stressgerelateerde klachten: a state of the art' en de cursussen waarin een patiëntencategorie centraal staat, is het wel een voorwaarde dat men eerst de eendaagse cursus 'Fysiotherapie: kunst en kunde' (voorheen Basisdag 'Meerdimensionaal belasting-belastbaarheidsmodel') volgt c.q. deze in de afgelopen vijf jaar gevolgd heeft.

In het voorjaar van 2012 staan de volgende cursussen gepland die onderdeel uitmaken van deze leerlijn:

CURSUS 'FYSIOTHERAPIE: KUNST EN KUNDE'

Datum: vrijdag 9 maart 2012

De eendaagse cursus 'Fysiotherapie: kunst en kunde' vormt het startpunt van de leerlijn 'Stressgerelateerde klachten'. Deze dag heeft als doel conceptuele vorming. Daarnaast beschikt de deelnemer over een fysiotherapeutisch beroepsspecifiek klinisch redeneermodel zodat redeneerlijnen en deelconclusies kunnen worden uitgesproken en als verslag kunnen worden vastgelegd.

CURSUS 'STRESSGERELATEERDE KLACHTEN A STATE OF THE ART'

Data: vrijdag 23 en zaterdag 24 maart 2012

NIEUW!

In deze tweedaagse cursus is het centrale thema de state of the art wat betreft de invloed van stress op het ontstaan en instandhouden van gezondheidsproblemen die een indicatie vormen voor fysiotherapie. Hiertoe wordt state of the art kennis aangereikt uit kennisdomeinen als de stressfysiologie, psychofysiologie en psychologie. Ook de diagnostische en therapeutische mogelijkheden die fysiotherapeuten hebben voor een adequate hulpverlening aan cliënten met stressgerelateerde klachten komen (op hoofdlijnen) aan de orde.

CURSUSSEN OVER PATIËNTENGROEPEN MET STRESSGERELATEERDE KLACHTEN

CURSUS 'CHRONISCHE VERMOEIDHEID EN FIBROMYALGIE'

Data: vrijdagmiddag en -avond 30 en zaterdag 31 maart 2012

Tijdens deze tweedaagse cursus wordt nader ingegaan op de overeenkomsten en verschillen tussen het chronische vermoeidheidsyndroom en fibromyalgie, de diagnostische en therapeutische mogelijkheden voor de fysiotherapeut bij patiënten met deze klachtenbeelden, en het belang en de wijze van multidisciplinaire samenwerking. Een belangrijk kenmerk van de therapeutische strategie bij beide patiëntengroepen is het veranderen van de rol van de patiënt van een 'passief lijdende' naar een 'actief leidende' rol. Na deze cursus is de deelnemer in staat om verschillende gezondheidsprofielen van mensen met chronische vermoeidheidsklachten c.q. fibromyalgie te herkennen en een adequaat fysiotherapeutisch behandelbeleid op te stellen.

CURSUSSEN 'PRAKTIJK VAARDIGHEIDSTRAINING LICHAAMSBEWUSTWORDING'

CURSUS 'ADEMTHERAPIE EN ADEMBEWUSTWORDING'

Data: maandag 9 januari, 23 januari, 6 februari, 12 maart, 26 maart, 16 april, 7 mei en 21 mei 2012

In deze cursus leren de deelnemers om adem- en ontspanningsinstructie te geven binnen een procesmodel, diverse handgrepen toe te passen ter beïnvloeding van het adempatroon, en oefenervaringen van patiënten te begeleiden. In deze cursus ligt het accent op het verwerven van persoonlijke ervaring en vaardigheid met de adem- en ontspanningsinstructies. Deze achtdaagse cursus is gelijkwaardig aan het eerste jaar van de driejarige Leergang Adem- en Ontspanningstherapie van dr. Jan van Dixhoorn.

CURSUS 'BIOFEEDBACK'

Data: vrijdag 22 juni (incl. avondprogr.) en zaterdag 23 juni 2012

In deze sterk praktijkgerichte cursus leren de deelnemers de achtergronden en toepassingsmogelijkheden van biofeedback kennen, en verschillende vormen van biofeedback praktisch hanteren in de fysio-/oefentherapeutische diagnostiek en behandeling, zoals: myofeedback, huidweerstand-feedback, temperatuur-feedback, BVP (Blood Volume Pulse) feedback, ademhalingsfeedback en hartslagvariabiliteit-feedback. Biofeedback kan worden gebruikt bij de diagnostiek van stoornissen in de motoriek en het lichaams-gevoel, als controlemiddel voor het therapeutisch handelen, als trainingshulpmiddel en als meetinstrument bij de evaluatie van de behandeling. Biofeedback is een zinvolle interventie bij patiënten met uiteenlopende klachten, waaronder stressgerelateerde klachten (zoals hoofdpijn en hyperventilatieklachten), houdings- en bewegingsstoornissen en pijnsyndromen. Ook in de behandeling van mensen met een verstoord of gering lichaamsgevoel is biofeedback een nuttig instrument.

CURSUS 'LICHAAMSBEWUSTWORDING EN STRESSMANAGEMENT'

Data: maandagmiddag en -avond 25 juni en dinsdag 26 juni 2012

Tijdens deze cursus worden diverse lichaamsbewustwordings- en stressmanagementtechnieken gedemonstreerd en geoefend ter verbetering van de zelfregulatie van mensen bij wie spanning en gedragsfactoren het fysiologische herstelproces in de weg staan. Het betreft onder meer de volgende technieken: dynamische relaxatie, 'snelle' relaxatie, EMG-feedback, huidweerstand-biofeedback, temperatuur-biofeedback, copingstrategieën voor het omgaan met stressoren, cognitieve zelfregulatietechnieken, mindfulness en imagery.

De cursussen uit deze leerlijn zijn door het KNGF geaccrediteerde scholingsactiviteiten en leveren dientengevolge punten op voor het Centraal Kwaliteitsregister voor fysiotherapeuten. Aangezien deze scholingsactiviteiten (nog) geen deel uitmaken van een NVAO-geaccrediteerde opleiding, leveren ze vooralsnog geen 'masterpunten' op. Ook kunnen met de huidige opzet van de leerlijn geen vrijstellingen voor toekomstige mastertrajecten worden gegarandeerd.

Het NPi gaat met het KNGF en de NFP (Nederlandse vereniging voor Fysiotherapie volgens de Psychosomatiek) overleggen of dit modulaire scholingstraject in de toekomst kan gaan gelden als erkende opleiding voor het register Psychosomatisch fysiotherapeut. Daarbij zal gekeken worden of genoemde leerlijn onderdeel kan gaan uitmaken van een te ontwikkelen masteropleiding.

NPi Kennis in beweging

- +** Samenvattingen wetenschappelijke literatuur
- +** Dag- en weekblad-attendingen
- +** Geaccrediteerde E-learning
- +** Live-internetessies met thema-expert

NPi-service

Kijk voor de meest recente informatie over de nieuwe NPi-service op www.npi-service.nl

AN APP A DAY KEEPS THE DOCTOR AWAY (2)

apps voor patiënten en therapeuten

FRANS DE MEIJER
informatiespecialist

In het seminar 'Nieuwe Media in de Zorg', begin januari van dit jaar, is ook aandacht besteed aan dergelijke zorgtoepassingen voor de smartphone of tablet. "Trendwatchers geven aan dat in 2014 meer mobiele apparaten geraadpleegd zullen worden dan pc's of laptops", zo wordt voorspeld. "Daarom is het raadzaam om binnen de zorgsector mee te gaan met deze ontwikkeling."

NPi-nieuws app

Naast de NPi-service heeft het NPi ook de dag- en weekbladattendingen, het belangrijkste relevante nieuws op gebied van fysio-/oefentherapie uit de dag- en weekbladen, in een nieuwe vorm gegoten. Deze gratis app is ontwikkeld voor zowel de iPhone, de iPad, de Android Smartphone en de Android Tablet. Hierdoor kunt u nog gemakkelijker op de hoogte blijven van de laatste nieuwsberichten.

Het aantal apps [1] groeit met de dag. In de vorige Issue is daarom een beeld gegeven van een tiental apps die bedoeld zijn voor patiënten en/of hun therapeuten. Hier is enthousiast op gereageerd. Vandaar in deze Issue een vervolg.

Parkinson Home Exercises App

De 'European Foundation for Health and Exercise' (Efox) heeft een (Engelstalige) app ontworpen voor patiënten met de ziekte van Parkinson en voor oefen- en fysiotherapeuten die hen behandelen. De app geeft Parkinsonpatiënten bewegingsadviezen en instructies voor de dagelijkse oefeningen. De adviezen worden ondersteund met HQ-videos en zijn samengesteld door experts uit het veld. Deze onderzoekers en therapeuten participeren allen in het gelauwerde ParkinsonNet.

Blokje Om app

Deze applicatie, uitgegeven door zorgverzekeraar Agis, wil mensen helpen met gezonder bewegen. "Niet altijd dezelfde bekende wandeling", propageren zij. De app genereert namelijk op basis van de gewenste loopafstand telkens een wisselende route. Interessant is de mogelijkheid alle wandelingen bij te houden: zo is onder meer te zien hoe ver u heeft gelopen en hoeveel calorieën daarmee zijn verbrand.

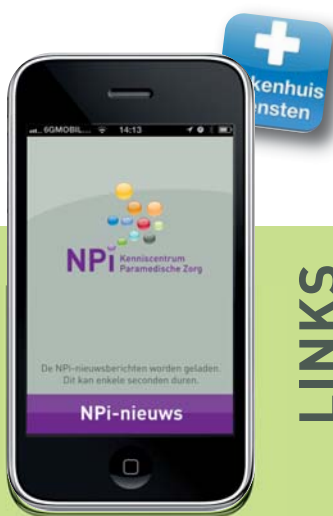
Vital Signs Camera App

Philips heeft een persoonlijke app ontwikkeld waarmee thuis eenvoudig de hartslag en ademhaling kunnen worden gemeten. Om de hartslag te kunnen berekenen worden met behulp van de iPad-camera, voor het blote oog onzichtbare, 'miniblosjes' gedetecteerd. De ademhaling wordt gemeten aan de hand van de door de camera getraceerde beweging van de borstkas. In hun persbericht waarschuwen zij wel, dat de metingen en meetgegevens uitsluitend 'ter vermaak' zijn: "De app is noch voor diagnoses, noch voor klinische metingen, bewaking of besluitvorming bedoeld".

Help bij Nood App

In november 2011 kwam de 'Help bij Nood App' uit, die bij noodsituaties hulpverleners alle informatie biedt die zij nodig hebben. Mits de gegevens correct zijn ingevuld, uiteraard. In de app kunnen medische gegevens worden opgeslagen zoals welke medicijnen er worden gebruikt, of er een donorcodicil is en welke ziektes en allergieën er zijn (geweest). Met één druk op de knop kan ook 112 worden gebeld, of worden vrienden en familie gealarmeerd.

LINKS

- Blokje Om app (iPhone/Android): agisweb.nl/blokjeom
- Borstkanker app (iPhone/iPad): itunes.apple.com/app/borstkanker/id465050520?mt=8
- DonorApp (iPhone/iPad): itunes.apple.com/us/app/donorapp/id481076843?ls=1&mt=8
- Donor Codicil (iPhone): itunes.apple.com/nl/app/donor-codicil/id351691971?mt=8
- Donor Pas (iPhone): itunes.apple.com/nl/app/donor-pas/id356577417?mt=8
- Help bij Nood App (iPhone/iPad): www.helpbijnood.nl
- Parkinson Home Exercises App (iPhone/iPad): www.efox.nl/parkinson_app.html
- Vital Signs Camera App (iPad): www.vitalsignscamera.com
- Ziekenhuisdiensten (platforms niet bekend bij schrijven van dit artikel): www.ziekenhuisdiensten.nl

De links naar de NPi-nieuws app konden op het moment van drukken nog niet worden gegeven. In maart kunt u deze app vinden bij de verschillende genoemde platforms.

Fydalo Flexwerkers

**hét uitzendbureau
voor dé fysiotherapeut**

Flexibel werken in de praktijk

en daarbij een scherp tarief

Fydalo heeft de juiste fysiotherapeut voor elke vacature of waarneming. Fydalo biedt gemak zonder werkgeversrisico. Fydalo helpt snel en vakkundig.

Bewegingsvrijheid voor de fysiotherapeut

en daarbij meer verdienen

Fydalo biedt je een ruime keuze in werk.
Fydalo begrijpt wat je kan en wat je zoekt.

Ervaar het verschil

www.fydalo.nl

0172 - 233 013

Borstkanker app

Deze app van het Medisch Centrum Haaglanden (MCH) bevat onder meer algemene informatie, feiten en veelgestelde vragen over borstkanker, een kennis-test over borstkanker en meertalige filmpjes waarin specialisten uitleg geven over onderzoek, diagnose, behandeling en nazorg bij borstkanker.

Donor apps

Dat apps ook de gemoederen bezig kunnen houden blijkt uit de lancering van de DonorApp. Deze komt niet van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), maar is een particulier initiatief van 'Stichting Donor JA!' waarmee een donorwens aan artsen of nabestaanden duidelijk gemaakt kan worden. Voornaamste kritiek betrof het ontbreken van een 'nee'-optie, een mogelijkheid die bij vergelijkbare apps als Donor Codicil (gratis) en Donor Pas (betaald) wel aanwezig is. Minister Schippers was er ook niet echt content mee. Zij gaf aan dat deze applicatie formeel niet voldoet als donoregistratie en onderzoekt of VWS zelf een dergelijke app uit kan brengen.

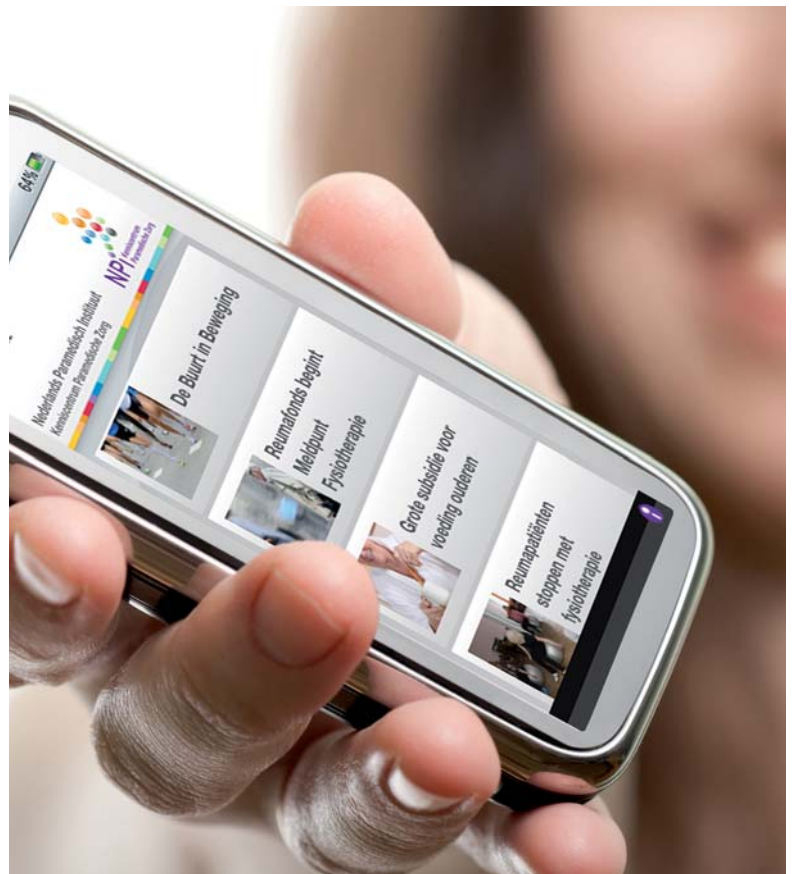
Ziekenhuisdiensten

Een bijzondere app is 'Ziekenhuisdiensten' van Jeeves, leverancier van onder meer parkeerdiensten, haal- en thuisbrengservices, gastvrouwen en mantelzorgers. Op 16 december 2011 is de app aangeboden aan de Vereniging van Nederlandse Ziekenhuizen (NVZ) waarmee patiënten bij inmiddels vijftien ziekenhuizen een gastheer kunnen bestellen die een rolstoel ophaalt, de auto parkeert of hen zelfs thuis kan brengen.

Onderzoek

Er is reeds een flink aantal apps dat claimt mensen in nood hulp te bieden. Of de apps daadwerkelijk hun beloften waarmaken, moet eigenlijk nog worden onderzocht. Dit bepleitte prof.dr. Guus Schrijvers dan ook afgelopen december in een ANP-bericht. Schrijvers doet als hoogleraar public health aan het UMC Utrecht onderzoek naar de werking van vernieuwingen in de zorg.

¹¹Een app (applicatie) is in dit artikel een softwaretoepassing voor tablet-pcs (zoals de iPad of Galaxy Tab) en/of mobiele telefoons met een internetverbinding (zogenaamde smartphones). Sommige apps zijn beschikbaar voor verschillende besturingssystemen (Android, Apple, Linux, Windows), andere zijn alleen te gebruiken op een specifiek platform.

Twinkeltegels winnen de
Nationale Sport Innovatieprijs 2011.

TWINKELTEGELS

TINUS JONGERT

Directeur NPI en lector
Innovatieve bewegestimulering
en Sport

Twinkeltegels, interactieve stoeptegels, hebben tijdens het sport, wetenschap & technologie congres op de Technische Universiteit van Eindhoven de Nationale Sport Innovatieprijs 2011 gewonnen. Er waren 29 inzendingen. De prijs is overhandigd aan David Klein van Colibri, het bedrijf dat de tegels verder heeft ontwikkeld.

De Twinkeltegels zijn een idee van Tinus Jongert, lector Innovatieve bewegestimulering en Sport en directeur van het NPI.

De Twinkeltegels worden geplaatst in de openbare ruimte en nodigen kinderen uit tot lichamelijke activiteit. Spelen is de belangrijkste beweegactiviteit van kinderen. Door kinderen de kans te bieden om vlak bij huis te spelen is de kans groter dat zij voldoen aan de bewegnormen.

Het winnen van de Nationale Sport Innovatieprijs is de beloning voor jarenlange ontwikkel- en onderzoeksactiviteiten, waarin onderzoeksinstituten, onderwijs, overheid en private partijen intensief hebben samengewerkt. Het is hiermee een schoolvoorbeeld van innovaties.

Tinus Jongert: "Het is een uniek product omdat het een bewegestimuleringsgame is die echt aansluit op de bevindingen van wetenschappelijk onderzoek. Op basis van gedragsdeterminanten voor lichamelijke (in) activiteit is een plan van eisen opgesteld. Dit is uitgewerkt in een productidee. In onderzoek dat we vanuit TNO, waar ik toen werkte, uitvoerden naar lichamelijke (in)activiteit vonden we dat kinderen in achterstandswijken minder bewegen, o.a. door een gebrek aan (speel)ruimte, en dat deze kinderen veel sedentair gedrag vertoonden (o.a. veel gamen).

Door zaken te combineren ontstond bij mij

het idee voor een concept met lichtgevende stoeptegels (30x30cm) die bij iedereen voor de deur kunnen liggen en om hier interactieve games in te bouwen. Ik heb studenten industrieel ontwerpen een demonstrator laten bouwen. Dit idee hebben we toen vanuit TNO aangeboden aan MKB-bedrijven. Een consortium van vier bedrijven heeft dit verder ontwikkeld tot de Twinkeltegels (gefinancierd vanuit het ministerie van economische zaken).

Vanuit mijn lectoraat hebben we onderzoek gedaan naar het energieverbruik van kinderen die spelen op de Twinkeltegels. Ook hebben we onderzocht of de kinderen de games leuk en aansprekend vinden. Uit de metingen van het energieverbruik (door oxymetrie) is gebleken dat de games qua belastingsintensiteit ruim boven de Nederlandse Norm Gezond Bewegen liggen. Voor de Nederlandse Norm Gezond Bewegen moet de belastingsintensiteit voor kinderen tenminste 5-8 MET's bedragen. Tijdens het spelen van twee spellen op de Twinkeltegels lag het energieverbruik op 12.4-12.6 MET's. De Twinkeltegels spreken zowel jongens als meisjes aan en een meerderheid van de kinderen gaf aan de onderzochte spellen (Vliegen Vangen en Alarmfase Rood) leuk te vinden en vaker te willen spelen. De Twinkeltegels worden via een speeltoestellenfabrikant om de markt gebracht".

COLOFON

ISSUE is de gratis kwartaaluitgave van het Nederlands Paramedisch Instituut en verschijnt in februari, mei, augustus en november in een oplage van ruim 22.000 exemplaren. Issue is ook volledig op internet te vinden onder Issue Online op www.paramedisch.org

Redactie
H.E. Askes,
M.W.A. Jongert
F. Lanting
F. de Meijer
M.P.T. Schermer
E. Wieberdink

Advertenties
H.E. Askes
E_askes@paramedisch.org
ISSN 1383-5947
© Nederlands
Paramedisch Instituut
Vormgeving
Idem Dito, Kampen

Contact
Postbus 1161
3800 BD Amersfoort
T (033) 421 61 00
F (033) 421 61 90
I www.paramedisch.org
E info@paramedisch.org
T twitter.com/paramedisch

'Motivational interviewing'

FRANS LANTING

fysiotherapeut
coördinator
deskundigheidsbevordering

Alex Vaassen en
Liesbeth van Zuiden

Binnen het overheidsbeleid wordt er in toenemende mate belang gehecht aan preventie en zelfmanagement. Er is hierbij een toenemende vraag naar deskundige begeleiding van mensen, met een chronische aandoening, naar een actieve leefstijl. Essentiële onderdelen van leefstijlbegeleiding zijn een gedegen kennis van de verschillende fasen van gedragsverandering en de toepassing van motiverende gesprekstechnieken.

In dit artikel wordt besproken wat 'motivational interviewing' of 'motiverende gespreksvoering' is. Er wordt beschreven waar en wanneer dit kan worden ingezet bij patiënten met chronische pijnklachten en patiënten die tot de doelgroep van de beweegprogramma's behoren.

Wat verstaan we onder motiverende gespreksvoering?

Motivatie is afgeleid van het Latijnse werkwoord 'movere': 'in beweging brengen'. Dat is ook precies wat hulpverleners met motiverende gespreksvoering proberen te bereiken. Door een appèl te doen op de intrinsieke motivatie wordt getracht patiënten in beweging te brengen om hiermee hun (beweeg)gedrag te veranderen. Met motiverende gespreksvoering versterkt een hulpverlener de intrinsieke motivatie, door de ambivalentie van de patiënt te onderzoeken en op te lossen.

Bij welke patiënten pas je motiverende gespreksvoering toe?

Als we er vanuit gaan dat het gedrag van de patiënt een gevolg is van denkbeelden, overtuigingen en illness beliefs, dan is ook te begrijpen dat 'de ongemotiveerde patiënt' mogelijk niet bestaat. Een patiënt is hooguit niet verwijtbaar ongemotiveerd. Gedragsverandering kan worden uitgelokt wanneer wordt ingegaan op deze denkbeelden, illness beliefs en overtuigingen.

De motivatie van de patiënt kan door de hulpverlener worden beïnvloed door niet reële illness beliefs en bestaande 'onjuiste' overtuigingen te bespreken en de voor- en nadelen in kaart te brengen. Hierdoor krijgt de patiënt zicht op het eigen gedrag en kan dit gedrag zelf onder woorden brengen. Dit is de eerste stap in een gedragsverandering.

Hoe voer je motiverende gespreksvoering uit?

Voorwaarde voor motiverende gespreksvoering is een empathische houding van de hulpverlener en een gelijkwaardige en goed afgestemde (rapport) werkkrelatie tussen patiënt en therapeut. In het gesprek moet het voor de patiënt helder worden waarom een gedragsverandering belangrijk is. Welke discrepantie is er tussen het gedrag van de patiënt en de voor de patiënt belangrijke doelen en waarden. De patiënt benoemt zelf de argumenten voor de verandering en benoemt tevens zijn eigen capaciteiten (hulpbronnen) die hij hiervoor kan inzetten. Vervolgens geeft de patiënt zelf aan welke eerste stap er gezet kan worden en hoe de vervolgstappen er uit zien. De hulpverlener gebruikt zijn vakinhoudelijke expertise om deze stappen te toetsen aan realiteit, haalbaarheid en veiligheid. Binnen de NPi-cursussen 'Reumatische aandoeningen', 'De cognitief-gedragsgeoriënteerde aanpak bij patiënten met chronische pijn. Een praktische training' en de

modulen van de beweegprogramma's wordt met regelmaat verwezen naar motiverende gespreksvoering. Ook wordt er een inleiding in deze gespreksvoering gegeven. Voor meer en uitgebreidere tools heeft het NPi een basis- en vervolgcursus 'Motiverende gespreksvoering' ontwikkeld. In deze uiterst praktische cursussen leert de fysiotherapeut om doelbewust motiverende gespreksvoering in de praktijk toe te passen. De trainingen worden verzorgd door Alex Vaassen en Liesbeth van Zuiden en bestaan uit korte theoretische bijdragen, die worden afgewisseld met rollenspelen en praktijkopdrachten in twee- en drietalen.

Zie voor meer informatie de NPi-cursus kalender op www.paramedisch.org. De eerstvolgende basis cursus 'Motiverende gespreksvoering' staat gepland op maandagmiddag en -avond 11 juni en dinsdag 12 juni 2012 en de vervolgcursus op vrijdagmiddag en -avond 21 september en zaterdag 22 september 2012. Voor deze cursussen bestaat tevens de mogelijkheid om deze regionaal of incompany te organiseren.

NIEUW IN HET NPi- SCHOLINGSAANBOD

In de periode maart t/m juni 2012 organiseert het NPi onder andere de volgende nieuwe scholingsactiviteiten:

BEWEEGPROGRAMMA'S (DEEL 2): MODUUL 'ONCOLOGIE'

Data: 2 en 3 maart 2012

In het kader van de beweegprogramma's voor mensen met chronische aandoeningen heeft het NPi een nieuwe cursus ontwikkeld, namelijk de moduul 'Oncologie' (deel 2) van de beweegprogramma's. Deze moduul richt zich op het begeleiden van groepen oncologische cliënten (de zogenaamde 'kanker survivors'), die na afloop van de primaire, in opzet curatieve medische behandeling belemmeringen ervaren in het hervatten van een actieve levensstijl, waarbij sprake is van enkelvoudige problematiek. De basis voor deze moduul wordt gevormd door de Standaard Beweginginterventie Oncologie van het KNGF die in oktober 2011 is verschenen.

NEUROREVALIDATIE/CVA/ERGOTHERAPIE

Data: 2, 16 en 30 maart, 13 en 20 april, 11 en 25 mei, 8, 21 en 22 juni, 7, 14 en 28 september, en 12 oktober 2012

Deze scholing leidt ergotherapeuten op tot specialisten in de neurorevalidatie van CVA-patiënten. De motoriek is het uitgangspunt, waarbij de therapeut rekening leert houden met determinanten die de functionele prognose bepalen, inclusief cognitieve, emotionele en gedragsmatige veranderingen en persoons- en omgevingskenmerken. Actief leren staat hierbij centraal: de deelnemer moet eigen leerdoelen formuleren, taken en problemen leren oplossen in een voor hem relevante omgeving en werken in kleine onderwijsgroepen.

NEUROREVALIDATIE/CVA/VERPLEGING

Data: 7, 14 en 30 maart, 18 april, 11 en 16 mei, 8, 13 en 20 juni 2012

Deze scholing leidt HBO-verpleegkundigen op tot specialisten in de neurorevalidatie van CVA-patiënten. De Docentenvereniging Neurorevalidatie geeft met de nieuwe cursuslijn 'Neurorevalidatie/CVA/Verpleging' een antwoord op de vele vragen van (neuro)verpleegkundigen hoe de zorg aan CVA-patiënten met de nieuwste inzichten vertaald kan worden in praktische, uitvoerbare interventies.

PRAKTIJKDAGEN COPD

Data: 29 en 30 maart en 14 en 15 juni 2012

De volgende praktijkonderdelen komen tijdens deze twee dagen aan de orde:

- metingen: op longfunctielaboratorium, veldtesten
- klinimetrie (psycholoog)

- casuïstiekbespreking deel 1: theorie en praktijk (met patiënt)
 - casuïstiekbespreking deel 2: aanvullende fysiotherapeutische behandeldoelen en multidisciplinaire behandeling (longarts, diëtist, psycholoog)
 - actueel onderzoek, relevante literatuur, lopende projecten.
- Na deze praktijkdagen kan de deelnemer de verkregen praktijkinformatie van de longfunctie en maximale inspanningstest interpreteren en vertalen naar een behandeling op maat.

MASTERCLASS BALANCE REHABILITATION: TRANSLATING RESEARCH INTO EVIDENCE BASED PRACTICE

Data: 26, 27 en 28 april 2012

Het doel van deze masterclass is het leren toepassen van nieuwe inzichten met betrekking tot het onderzoek en de behandeling van balansstoornissen die leiden tot vermindering in mobiliteit en een vergroting van valrisico. In de cursus wordt de (patho-)fysiologische achtergrond besproken van de normale en de gestoorde balans en de toepassing hiervan bij het onderzoek en de behandeling van balansproblemen. Tijdens drie praktische sessies zullen diverse tests voor balans en mobiliteit worden besproken. Aan de hand van casuïstiek zullen in kleine groepen evidence based behandelingsstrategieën gericht op balans en valpreventie worden besproken. Na deze masterclass heeft de deelnemer kennis van de nieuwste concepten voor onderzoek en behandeling van balansstoornissen bij neurologische patiënten en ouderen.

SNIJZAALDAG ONDERBEEEN, ENKEL EN VOET

Datum: 12 mei 2012

Tijdens deze dag staat het verdiepen van de basiskennis van het onderbeen, de enkel en de voet centraal. Anatomische, biomechanische en kinesologische aspecten van deze regio worden in relatie gebracht met het fysieke functioneren en het klinisch onderzoek van cliënten met onderbeen-, enkel- en voetklachten. Telkens zal het uitgangspunt liggen bij het anatomisch substraat, zowel in vivo als in situ op de snijzaal. Korte theoretische inleidingen worden gevolgd door demonstraties en snijzaalpractica. Tijdens deze dag zal onder andere een relatie gelegd worden naar onderwerpen als achillespeespathologie, kapsel/bandletsels, osteochondrale schade, actieve en passieve stabiliteit van de voet en het onderbeen en mediale stressklachten van het onderbeen. Na deze snijzaaldag heeft de deelnemer zijn basiskennis betreffende het onderbeen, de enkel en de voet opgefrist. Tevens kan de deelnemer logische verbanden leggen tussen anatomische, biomechanische en kinesologische aspecten van het onderbeen, de enkel en de voet, hun functie en klachten van mensen over deze lichaamsregio.

Wilt u zich specialiseren in het boeiende vak van sportfysiotherapeut?

Vraag nu een adviesgesprek aan

Avans⁺

Bart Stegwee

bstegwee@avansplus.nl

M 06 – 51 685 378

NPi

Hans Bult

bult@paramedisch.org

M 06 – 54 295 819

Kies dan voor de **Master Physical Therapy in Sports (MPTS)** en kies voor:

- + een echte praktijkopleiding met een goede wetenschappelijke basis
- + onderwijs op een unieke locatie: Nationaal Sportcentrum Papendal
- + een zeer deskundig docententeam met ervaring in de (top) sportpraktijk
- + een reële en haalbare studiebelasting van 11-12 uur per week met veel contactonderwijs
- + flexibele studieplanning; professionele en persoonlijke ontwikkeling
- + de meest gunstige kwaliteit-prijsverhouding
- + vele mogelijkheden om relevant en toegepast onderzoek te doen in de sportfysiotherapie-praktijk

We starten op 28 september 2012

avans⁺
improving professionals

NPi Kenniscentrum
Paramedische Zorg

Maak kennis met de **Master Physical Therapy in Sports** tijdens het **mini-symposium fysiotherapie op 4 april** a.s. in Breda. Meer informatie vindt u op www.avansplus.nl/mini-symposium

Beste hotel van Nederland

HOTEL PAPENDAL

DE TROTSE WINNAAR

PAPENDAL
HOTEL EN CONGRESCENTRUM

Arnhem, Tel. 026 - 483 79 11
info@papendal-hotel.nl
www.papendal.nl